

Mel i Sucre

Obra Cultural Balear - Sant Joan

Desembre / 1996 - núm. 198

BONES FESTES

MEL I SUCRE. Desembre, núm. 198. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: carrer de Ramon Llull, 48. 07240 Sant Joan (Mallorca).

Consell de redacció: Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Miquel Company.

Tirada actual: 500 exemplars.

Disseny de la capçalera: Jaume Falconer

Coberta i contracoberta: Fotografies de G. Florit i J. Font. Idea i muntatge de J. Font

Fotografies de G. Florit, J. Sastre, J. Font i G. Morlà

Dipòsit legal: PM. 49/1983

Els articles publicats a la revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *Mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

— Notícies locals

— Fotos d'antany, per G. Sánchez

— Ajuntament, per J. Sastre i F. Nicolau

— ? 09, per J. Falconer

— Presentació de la Monografia Santjoanera

Els Malnoms de Sant Joan, per C. Aguiló

— El plaer de beure. Brandi Suau, per F. Grimalt

— Garbes del P. Ginard (12). Sant Antoni, per J. Estelrich

— La premsa forana: de premsa folclòrica a premsa ignorada. Editorial conjunta de l'APFM

— Mel i sucre, dolcet, dolcet, per J. Bauçà

— Meteorologia, per M. Company i M. Alzamora

— Agenda

**El consell de redacció
es reunirà dia 3 de gener,
a les 21 h, al casal social.
Els col·laboradors
hi estau convidats**

NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que compleixin les següents condicions:

— L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.

— Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

NOTÍCIES LOCALS

Els xeremiers de Sant Joan durant la seva actuació a la plaça de Muro.

✓ El grup de xeremiers de Sant Joan obren la Segona Trobada de Xeremiers, que es va fer a Muro. L'Àrea de Creació Acústica, de Búger, va enregistrar la seva actuació, en què interpretaren dues obres originals de Joan Morey, *Per ballar d'aferrat* i *Pasdoble curt*. La Trobada va aplegar xeremiers vells i xeremiers de la nova fornada. La juvenesa i l'entusiasme de molts de flabiolers i xeremiers fa pensar que la continuïtat d'aquesta música popular, acompanyament obligat de moltes festes tradicionals, està ben garantida.

✓ Dia 30 de desembre acaba el termini per optar a fer-se càrrec de la biblioteca pública «Pare Ginard», a més d'atendre els qui volen fer consultes a l'arxiu. Els interessats poden demanar informació detallada sobre les condicions d'aquesta feina a la Secretaria Municipal.

✓ Enguany es compleixen els cinquanta anys de l'inici de la construcció del camp de futbol. Als primers temps del futbol a Sant Joan, els camps s'habilitaven en terrenys agrícoles, una solució simple atesa la gran quantitat de pla que hi ha al nostre terme. A la postguerra, però, la rendibilitat de foravila va augmentar espectacularment i cada vegada era més difícil poder llogar terrenys adequats. Això va decidir la UE Sant Joan a fer un camp definitiu al capdamunt d'un turó, un lloc poc adient d'entrada però sense valor agrícola. Aquest camp és per tant una relíquia de temps pretèrits, quan sortia més a compte escapar un pujol que deixar sense sembrar un bocí al pla.

✓ El concurs del diari *Última Hora* ha afavorit tres santjoaners amb premis importants. Na Margalida Font, d'en Pep de s'Hort, va guanyar 100.000 pessetes (el premi gros) i en Gaspar de Son Gual i na Margalida Ribas, de ca na Fina, se'n dugueren 50.000 perhom.

✓ L'Ajuntament de Sant Joan ha presentat al·legacions al projecte de desviament de la carretera de Manacor pel sud de Vilafranca. En principi, la variant de la carretera havia d'arrancar abans d'arribar a la gasolinera venint de Palma, la qual cosa era ideal per als nostres interessos, ja

que l'actual creuer pegaria a una carretera amb molt poc trànsit, però nefast per a la gasolinera. Ara, el govern s'ha decidit per una versió «curta», que parteix del revolt que hi ha més a prop de Vilafranca. El propietari de la gasolinera, el Sr. Febrer, té motius per estar-ne ben gojós. El nostre Ajuntament demana que es faci una rotonda al creuer, amb la qual cosa es facilitaria tant l'ingrés a la carretera general com l'accés a la gasolinera. Aquesta rotonda estaria uns cents de metres abans de la que s'haurà de fer per entrar a Vilafranca.

Si qualcú no ha rebut la panera que passi ràpidament pel nostre magnífic Ajuntament.

La bona gestió econòmica de l'Ajuntament ha servit no només per eixugar els deutes, sinó que donarà i tot per fer un petit obsequi a tots els santjoaners. Per cada casa que estigui habitada segons el Padró, s'entregarà una panera amb torró d'ametla, una botella de cava brut i mitja porcella o mig anyell. Un empleat municipal va casa per casa anotant les preferències de cadascú ja que, en paraules del batle, «Tots els esforços són pocs per tenir la gent contenta». L'oposició ha criticat la campanya, acusant-la d'electoralista i lamentant que no tenguí en compte quants de membres componen cada unitat familiar, ja que diuen que hi haurà cases que no es podran acabar el menjar i a altres, en canvi, no arribaran gairebé a res.

L'elevat cost de manteniment de l'edifici de la tercera edat és una preocupació des del mateix moment que es va inaugurar. Ara, sembla que s'ha arribat a una solució: un grup alemany es farà càrrec de tota la part que no s'usa o que està infrautilitzada (hi farà una residència de segona categoria per a jubilats estrangers) i a canvi tindrà cura del manteniment de tot l'edifici, incloses les dependències de la tercera edat, i es farà càrrec del menjador. L'Associació de la Tercera Edat s'hi va mostrar refractària en principi adduint que estaven a punt de presentar un pla per fer servir tot l'edifici i que aquest conveni el frustrava irremeiablement. Una altra preocupació era sobre l'eventual pujada de preus o la baixada de qualitat dels serveis. Feliçment, després d'una reunió entre les parts, en què el batle va fer de mitjancer, es varen aclarir tots els punts i ja es pot anunciar que a mitjan gener començarà a funcionar el sistema nou.

A final de novembre es va posar en marxa el nou centre de salut de Vilafranca, que ha d'atendre els municipis de Sant Joan, Porreres, Petra, Ariany, Montuïri i Vilafranca, juntament amb les respectives unitats bàsiques de cada poble. Els serveis que ofereix són: urgències, medicina general, pediatria, anàlisis, comare, atenció domiciliària, vacunes i altres serveis elementals. Atendrà

**POUS - CISTERNES - SÍQUIES - DEMOLICIONS
FEINES AMB COMPRESSORS - RETRO
MINIEXCAVADORES**

Gabriel Gayà Morlà

Cooperativa, 5-7
Tel.: 64 78 69. Mòbil: 908 53 58 76
07260-PORRERES

 BANCA MARCH

**C/ de Mestre Mas, 11
Tel.: 52 60 66
07240 Sant Joan**

les urgències totes les hores del dia i té una plantilla formada per vuit metges de medicina general, un metge de reforç d'urgències per als caps de setmana, un pediatre, set infermeres, una comare, quatre administratius i un zelador. Es preveu que tenguí un cost anual de 360 milions.

Coincidint amb l'obertura del centre de Vilafranca, a Sant Joan s'ha posat en marxa el sistema de cita prèvia, que permet estalviar-se les coes. El telèfon que cal marcar és el 52 63 11, des de les 8 fins a l'hora d'inici de la consulta per al mateix dia, i fins a les 11 per als dies següents.

Els horaris d'assistència sanitària són els següents:

Dr. Domingo Fernández (medicina general, a Sant Joan): dilluns de 16 a 18'30; dimarts a divendres de 8 a 11'30.

Dr. José Palomero (pediatre, a Vilafranca): dilluns, dimecres, dijous i divendres d'11'30 a 13'30; dimarts de 16 a 18'30.

Antònia Garau (infermera): dilluns de 8 a 10'30 i de 15 a 19; dimarts de 10 a 11'30; dimecres de 12 a 13'30; dijous de 9 a 11; divendres de 8 a 9'30; a més, els dijous, extraccions de 8 a 8'30 i els dilluns consulta a Vilafranca de 15 a 19.

Regina Sastre (comare, a Vilafranca): dimarts i dijous de 12 a 14; dimecres de 9 a 14; a més, educació maternal els dimarts i els dijous de 10 a 12.

Per a les urgències, cal marcar el 061, a qualsevol hora del dia.

✓ L'Associació de Premsa Forana de Mallorca ha signat un conveni amb la Presidència del CIM, en què s'estableixen les ajudes que el Consell donarà a les revistes foranes. En relació amb això, a l'assemblea que l'APFM va celebrar dia 16 de desembre es va fer palès el malestar dels associats per l'escàs interès que les institucions demostren envers la premsa forana.

Els dos presidents signaren el nou conveni de col·laboració.

✓ A finals de l'altre mes, el *Diari de Balears* oferí una àmplia entrevista amb el nostre batle, Gabriel Mora. El batle declara que durant aquesta legislatura s'ha aconseguit eixugar tots els deutes i ara es té una economia completament sanejada. La clau és, segons Mora, no malgastar els diners dels santjoaners. Entre les obres en curs d'execució, cita el marge del camí del cementeri (que s'inaugurarà per Tots Sants) i l'asfaltat del camí de la Bastida. Les obres previstes són asfaltar els camins de Son Roig, les Casetes i el Molí d'Aigua, també alguns carrers i reformar el cementeri en dues fases. El projecte més ambiciós, per a un pròxim futur, és la construcció d'un poliesportiu, pagat pel Ministeri

EL VOSTRE POU DE FRANC

(Si no trobam aigua)

Us garantim l'aigua, si no és així
el pou no us costarà res.

Us ho feim de **franc**

SERVICIOS DE AGUAS

SUBTERRÁNEAS

PALMA, SL

TELÉFONS:

60 50 75 - 909 32 56 30

Si no trobam aigua només haureu de pagar
el carburant emprat

JAUME SASTRE BAUZA

Pintor

C/ de Josep Rosselló i Ordines

Tel.: 52 65 53 / 907 32 66 07

Sant Joan

L'exposició que la Penya Motorista a duit a terme en el seu quaratè aniversari ha permès recordar molts de llocs i situacions que els santjoaners havíem oblidat.

d'Educació i Ciència i que ha de costar inicialment cinquanta milions, vuit dels quals han de sortir de les arques municipals. També esmenta el circuit cicloturístic del Pla, altrament conegut com «circuit cicloturístic pels pobles del Pla governats pel PP», ja que té la curiosa virtut de travessar el Pla esquivant tots els pobles governats per altres partits (això vol dir que no toca Sineu ni Vilafranca ni Petra, per posar tres exemples). El nostre batle és comprensiu i diu que ja els tocarà... qualche dia, i que evidentment no els discrimina ningú (al cap i la fi, havien de començar per qualche banda, i res més natural que començar pels companys de partit). Un altre tema és el del teatre, que ja fa vint anys que és un caramull de cendra. El batle anuncia gestions amb el Bisbat, propietari del solar, per desbloquejar la qüestió. Una espina que el batle té clavada és l'avortat circuit pedestre (una obra faraònica d'utilitat i necessitat més que dubtoses) per al qual no s'han aconseguit les subvencions sol·licitades al Consell Insular.

Parlant de l'economia del poble, Mora es lamenta que les subvencions per a l'agricultura no solucionen res, que són igual que donar morfina a un malalt, perquè no passi pena. També repeteix la seva idea preferida: Sant Joan és el poble

de Mallorca amb menys pressió fiscal de Mallorca i, així i tot, dóna els mateixos serveis que els altres. Les explicacions possibles d'aquest misteri són dues: o bé els altres pobles són uns tudats o bé és mentida que els serveis siguin els mateixos. Tria la que trobeu més adient.

Per acabar, el batle fa un cant a la permissivitat, en criticar les restriccions que la Mancomunitat del Pla vol imposar a les construccions a terreny rústic. Mora diu que això perjudicarà l'economia del poble, ja que llevarà feina a fusters, picapedrers, ferrers, etc.

**SAPS QUIN ÉS EL TEU MALNOM?
SAPS DES DE QUAN EXISTEIX?
SAPS QUÈ SIGNIFICA?...**

**JA HO POTS SABER
SI ADQUIREIXES EL LLIBRE
SOBRE ELS MALNOMS DE SANT JOAN**

**SI TENIU
FOTOGRAFIES
ANTIGUES**

(anterior als anys setanta)

feis-ho saber a
Gracià Sánchez

Hem començat una nova secció:

**FOTOGRAFIES
D'ANTANY**

La Peña Motorista ha celebrat el quarantè aniversari. Per commemorar aquesta llarga trajectòria ha organitzat una exposició de la qual es va fer ressò el Canal 4, a més de ser visitada per molts de santjoaners. Les tradicionals matances, només uns anys més joves que la Peña mateixa, enguany varen tenir l'afegit d'aquesta efemèride. El canonge Bruno Morey, assidu des de fa anys a l'acte, i oficiant titular de la missa prèvia, va dedicar a la Peña la seva columna a *Última Hora* del 16 de desembre.

La Unió de Pagesos de Mallorca, amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca, ha promogut la campanya «Consumeix productes de la nostra terra». L'objectiu és convèncer la gent que els productes fets a Mallorca (hortalisses, vi, formatge, fruita, fruites seques, carn i embotits) no tenen res a envejar als importats. Els productes autòctons tenen l'avantatge d'arribar ràpidament al consumidor, amb un mínim de manipulacions, i d'estar sotmesos a un màxim de garanties sanitàries.

La Unió de Pagesos i el Consell Insular de Mallorca presentaren la campanya «Consumeix productes de la nostra terra» en el marc de la Fira de la Perdiu.

D'ençà que s'ha descobert que la cendra de la incineradora de Son Reus no és tòxica, com s'havia dit inicialment, sinó un material inert amb unes excel·lents propietats, apareixen tot tipus d'idees per aprofitar-la. Una de les que tenen més possibilitats de dur-se a terme és fer blocs paral·lelepípedics amb la cendra i usar-los per empedrar camins rurals. L'empresa Tirme, concessionària del servei, ha subscrit un conveni amb la Conselleria de Foment del Govern Balear, segons el qual l'empresa aportarà el material i el Govern sufragarà el cost d'adequació dels camins i col·locació dels blocs. L'Ajuntament de Sant Joan ha estat un dels tres municipis seleccionats a Mallorca (s'ha considerat que era representatiu dels pobles de l'interior) per fer les primeres proves. Encara no se sap quin camí serà el primer a empedrar-se. Les organitzacions ecologistes han clamat contra aquesta idea, dient que ningú pot estar ben segur que la cendra sigui tan innòcua com s'afirma. Per la seva part, el Govern ha manifestat la seva sorpresa pel fet que els partidaris del reciclatge s'oposin frontalment a la utilització d'un material que fins ara només feia nosa i que suposarà un important estalvi de productes no renovables.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Carrer de Palma, 16
Sant Joan
Tel.: 52 60 33

FUSTERIA

Rafel Dalmau

Fusteria en general i
mobles de cuina

Carrer dels Molins, 4
Tel.: 52 63 85

Mateu Sastre «Marió», Joan Moratinos, Joan Font «es Ciutadà», Josep Estelrich «Turricano» i Francesc Canuto (d'esquena) durant una de les moltíssimes sessions de treball que feren per elaborar el llibre sobre Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX, que a finals del mes passat fou presentat a la sala de l'Ajuntament.

✓ Dia 6 de desembre es va presentar el llibre *Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX*. En són autors Francesc Canuto, Josep Estelrich, Joan Font, Joan Moratinos i Mateu Sastre i és el número 5 de la col·lecció Monografies Santjoaneres, que edita el col·lectiu Teranyines. L'acte de presentació va tenir lloc al Saló de Plens de l'Ajuntament, amb l'assistència d'un centenar de persones. Hi varen intervenir dos dels autors, Mateu Sastre i Francesc Canuto, Cosme Aguiló, autor del pròleg [podeu veure la transcripció del seu parlament en aquest mateix número], i Damià Pons, conseller de Cultura del CIM, que ha subvencionat el llibre.

Els autors destacaren la feineda que ha duit aplegar la informació, depurar-la i presentar-la d'una manera rigorosa i entenedora, cosa que no s'hauria pogut fer sense un treball de grup que s'allargà durant tot un any. El prologuista destacà l'enorme valor històric i cultural dels malnoms i la necessitat imperiosa d'estudiar-los i preservar-los, justament en una època que no els és propícia. El conseller es felicità del profit que, per una vegada s'ha tret dels diners públics (la feina dels autors ha estat naturalment altruista) i va dir que per a coses així és un plaer donar subvencions.

El llibre, de més de dues-centes pàgines, conté un estudi genèric sobre els malnoms, una classificació dels malnoms de Sant Joan, un assaig sobre els tractaments tradicionals, un aplec de gloses en què apareixen malnoms, una sèrie de notícies històriques, filològiques o simplement curioses sobre un bon nombre de malnoms, una relació completa dels que s'han pogut trobar (amb les dates, els documents d'on s'han extret si és el cas, els llinatges associats i les variants formals: possiblement, la secció més poc amena però potser també la més valuosa científicament) i una sèrie de fotos, algunes amb valor històric i altres més actuals, que demostren que els malnoms encara són ben vigents al nostre poble.

✓ El nostre col·laborador Joan Sastre «Marió» va participar en una taula rodona a Telenova. Hi va anar com a representant d'Unió de Pagesos, sindicat del qual és secretari general, i com a bon coneixedor de la pagesia i els seus problemes. El debat, moderat per Ben Vickers, tractava sobre el tema tan actual de la compra massiva de propietats mallorquines per part d'estrangers, sobretot alemanys.

El creuer dels carrers Major, Palma i Mestre Mas ha tornat ser l'escenari d'accidents de cotxes, que sortosament no han tengut conseqüències personals. A mitjan desembre, Joana Matas «de can Peremaiol», hi va deixar un cotxe nou. Feia una setmana que hi havia hagut un fet semblant. Cada vegada passa igual: alguns cotxes que vénen de Palma i van al local de Can Tronca no fan l'aturada obligatòria per donar preferència als qui pugen pel carrer Major. Caldria cercar un sistema que evitàs aquest degoteig d'accidents (posar senyals més visibles, un semàfor, canviar la preferència, etc.).

Devora el pub Diàlegs atropellaren la jove Maria Sorell. El conductor responsable va fugir amb el cotxe sense aturar-se a prestar auxili ni a veure què havia estat. Altres clients del pub li pitjaren darrere i trobaren el cotxe estampat devers el Molí d'Aigua, amb el conductor bo i sa. A la fi, va resultar que el conductor no tenia permís i que li havien deixat el cotxe.

Dia 20 de desembre comença un curs de mateixes organitzat pel grup Aires de Pagesia. El curs durarà 32 setmanes i és fruit d'un conveni que ha subscrit la Federació de Música i Ball Mallorquí amb el Consell Insular de Mallorca.

El C.E. Sant Joan no va tenir gaire fortuna el mes passat. El principi de mes va ser esperançador. Dia 3 aconseguí guanyar per primera vegada al seu camp (SJ 3 - Son Ferrer 1). Això que pareixia ser l'inici d'una bona ratxa, no va ser més que una flor d'estiu i els nostres perderen els dos partits següents (17 de novembre: Port de Pollença 4 - SJ 2, després d'anar guanyant per 0 a 2; 24 de novembre: SJ 0 - Valldemossa 2).

La rifa d'objectes que regularment fa la Banca March entre els seus clients ha afavorit les següents persones: Miquel Fiol Alzamora, Josep Bauçà Roig, Josep Font, Jaume Bernat Gayà, Catalina Morey Fiol (unes estovalles nadalenques); Francesc Villalonga Beltran (una barbacoa elèctrica); Jaume Bonet Company (una motxilla). A més, ha regalat una capsa de bombons als clients pensionistes.

CARTA ALS REIS GABRIEL, DAMIÀ I JAUME

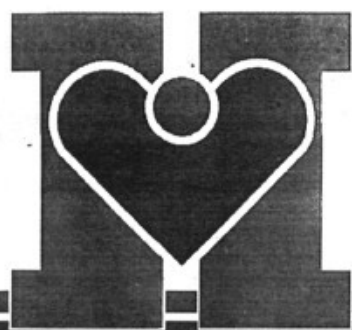
A la biblioteca de Sant Joan tenim molts de llibres per llegir, compactes per escoltar, vídeos per mirar i itineraris per anar d'excursió.

Però ens agradaria tenir algunes coses que ens manquen i ens fan molta d'il·lusió:

- la Gran Enciclopèdia Catalana
- una fotocopiadora
- un lot de compactes de rock català
- llibres de sexualitat
- llibres que tractin el tema dels indis (no en tenim cap)
- llibres de ciències ocultes

Vos agraïm la vostra generositat.

Firmat: Jaume Ramis, Antònia Galmés, Miquel Fiol, Toni Gayà Rotger, Catalina Lluïsa Gayà, Jaume Florit i Miquel Gayà Florit

HIPER MALLORCA

HiperCentro

SUPERMERCADO XMS

FELICES FIESTAS

**ESTAS NAVIDADES HIPER
MALLORCA LES OBSEQUIA CON
UN TELEFONO MOVIL GSM AIRTEL**

SI DURANTE ESTAS FIESTAS REALIZA UNA COMPRA SUPERIOR A 3000 PTS. EN HIPER MALLORCA DE MANACOR O DE INCA LE REGALAMOS UN TELEFONO MOVIL GSM AIRTEL.

PARA ACOGERSE A ESTA OFERTA ES IMPRESCINDIBLE DARSE DE ALTA EN EL MISMO CENTRO. ADEMÁS, HIPER MALLORCA LES REGALA LAS PRIMERAS 5000 PTS DE CONSUMO.

SI YA ES USUARIO DE TELEFONIA MOVIL ANALOGICA EL ALTA LE SALDRA GRATIS POR SU TELEFONO ANALOGICO ANTIGUO.

PROMOCION/REGALO DE TELEFONOS MOVILES VALIDA DEL 20 DE DICIEMBRE AL 15 DE ENERO

OFERTA VALIDA DEL 20 DE DICIEMBRE AL 9 DE ENERO

SURTIDO 700 GR.
NEBI
37.9

NESCAFÉ DESCAFEINADO
TC 280 GR
779

VINO MATEUS
ROSSE
449

CAVA CODORNÍU EXTRA
(NOCTA SEMI DULCE)
665

FANTA NARANJA, LIMON,
SPRITE 193 CL
139

COCA-COLA PET
21L
149

FOTOS D' ANTANY

*A*quest mes presentam una fotografia que fou realitzada cap allà els anys 20 al puig de Bonany. Algunes persones de les que hi apareixen molt sovint muntaven obres de teatre. Algunes d'aquestes peces eren musicals, com fou el cas de l'obra anomenada Las lavanderas. De dalt a baix i d'esquerra a dreta hi podem veure el metge Verger (que no actuava), na Carritxona, na Margalida Curra, na Francisca Curra, na Margalida Riutort, na Catalina Pagesa, en Guillem Pagès, na Francisca-Aina Carlos (que feia d'apuntadora), en Biel de Son Gual (que tampoc no actuava), na Catalina Carlos i en Rafel Carritxó.

(Fotografia gentilesa de C. Costa i Font «Carlos»)

Joana Estelrich

AJUNTAMENT

Resum de la sessió ordinària de dia 03/12/96. El ple va començar puntualment a les 9.30 h del vespre, amb l'assistència de tots els regidors.

1. Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

L'acta es va aprovar per unanimitat sense cap objecció.

2 Coneixement de les Resolucions de batlia donades des de la darrera sessió ordinària.

Els decrets donats des del dia 28 de setembre al 29 de novembre són els següents:

De dia 30/09: autorització de diverses despeses corrents.

De dia 19/10: autorització de 14 llicències d'obres a particulars.

De dia 19/10: ampliació de llicència d'obres per construir una piscina a José Mayol Bauzá.

De dia 22/10: autorització de pròrroga per mig any de llicència d'obres a Maria Amparo Sancenón Royo.

De dia 22/10: autorització de pròrroga per mig any de llicència d'obres a Joana Sorell Bauçà.

De dia 18/11: aprovació de quotes per a l'abastament d'aigua en el tercer trimestre de 1996, per un valor de 2.971.386 ptes., que corresponen a 1.510.672 ptes. de quotes de l'ajuntament, 1.303.851 ptes. de cànon de sanejament de la CAIB, i 156.863 ptes. d'IVA.

De dia 22/11: iniciació de l'expedient de senyalització de l'alineació del carrer de la Unió.

De dia 23/11: autorització de 24 llicències d'obres a particulars.

De dia 29/11: aprovació de la primera certificació final de les obres d'asfaltat de carrer «sector B,

fase primera», per un import de 9.890.000 ptes.

En aquest punt també es va informar de la liquidació de les festes patronals d'estiu. El total de despeses va ser de 3.517.373 ptes. i els ingressos per diversos conceptes foren 175.000 ptes. El cost total, per tant, de les festes va ser de 3.342.373 ptes., a les quals s'ha d'afegir una factura de la Societat d'Autors de 27.914 ptes.

El Ple es va donar per assabentat.

3. Baixa de contrets a comptabilitat.

Es tractava de donar de baixa unes partides pressupostàries que figuren al pressupost, a saber:

La partida que figura per l'adjudicació de les obres de rehabilitació dels edificis de l'escola vella de les nines. Es varen pressupostar pel novembre del 95 per un valor de 10.250.000 ptes., i finalment, acabades les obres previstes al projecte, se n'han arribades a pagar 10.247.381 ptes. El romanent de 2.619 ptes. es donarà de baixa de

comptabilitat.

L'altre partida que es proposa donar de baixa correspon a un ajust que es va fer a l'impost sobre vehicles de tracció mecànica per tal de concordar amb el Servei de Recaptació de Tributs de la CAIB. Una vegada comprovat que aquella quantitat no es correspon a cap càrrec de l'ajuntament, es proposa la baixa.

El Ple es va donar per assabentat.

4. Proposta de nomenament de Jutge de Pau substitut.

Durant l'exposició pública per ocupar aquesta

Xesc Nicolau i el batlle Mora tengueren un enfrontament dialèctic considerable a causa d'unes declaracions del batlle a la premsa.

vacant, no es va presentar ningú per ocupar-la, de manera que toca a l'ajuntament designar una persona. L'equip de govern va proposar Francesc Rotger Florit. Passat el punt a votació es va aprovar per 7 vots a favor (6 PP i 1 UM) i 2 abstencions (PSM), que no es varen argumentar.

5. Contractació del servei de Biblioteca.

En aquest punt es proposaren les bases i les puntuacions per accedir a aquesta plaça.

Les condicions són aquestes:

Hi podran optar tots els veïns de de Sant Joan.

La contractació es farà per un any prorrogable a un any més.

La retribució serà equivalent a la de funcionari del grup D, nivell 9, amb un màxim anual de 400.000 ptes.

El servei s'ha de prestar de manera personal, les absències i substitucions han de ser autoritzades per la batlia, o persona delegada, i sempre en càrrec a la retribució assignada al servei.

Els mèrits objecte de valoració que les persones interessades han d'acreditar seran:

- Títol de batxiller superior, FP 2 o equivalent: 5 punts.
- Coneixements elementals de català, oral i escrit: 5 punts.
- Trobar-se en demanda d'ocupació: 5 punts.
- Planificació detallada del servei: de 0 a 10 punts.

Es proposa també que el termini de presentació de les sol·licituds, sigui durant el mes de desembre de 1996.

Es va aprovar per unanimitat.

6. Petició de subvencions.

Es proposen les següents:

•A l'escoleta Sant Vicenç de Paul de Ca ses Monges: 40.000 ptes. en concepte d'ajuda per les obres de condicionament realitzades.

•A la Coral adulta del Col·legi Públic Son Juny: 15.000 ptes. per despeses de direcció de l'agrupació.

•Al Col·legi Públic Son Juny: 15.000 ptes. per unes jornades culturals realitzades.

La proposta es va aprovar per unanimitat.

7. Mocions del regidor d'UM.

Unió Mallorquina va posar a la consideració del Ple tres mocions:

•Traspàs a la Comunitat Autònoma de la gestió dels Ports i Aeroports.

Es va aprovar per unanimitat.

•Conveni-marc de finançament d'infraestructures bàsiques de transports i viàries.

Es va aprovar per unanimitat.

•Adhesió a l'acord del CIM d'instituir *La Balanguera* com a Himne oficial de Mallorca.

Es va aprova amb 3 vots a favor (2 PSM i 1 UM) i 6 abstencions (PP).

FONTANERIA i FERRERIA

J. COMPANY

*Instal·lació de banys i
de calefacció central
Llanterneria en general
Ferreria*

C/ Consolació, 17. Sant Joan
Tel. 52 62 77

RESTAURANT - BAR

Cta. Manacor - Inca, km 9 Tel. 830246 PETRA

El batle va dir que des de l'Ajuntament es continua fent feina en la millora de l'enllumenat públic.

8. Pres i preguntes

FRANCESC NICOLAU (PSM)

Com estan les negociacions per a la compra dels terrenys on s'ha de construir el poliesportiu? El batle va demanar discreció en aquest tema i va dir que les negociacions anaven per bon camí.

Com està el tema del pressupost per arreglar l'equip de megafonia? El batle va contestar que de moment s'ha rebut un pressupost de l'empresa Televisa, que per la quantitat de 290.872 ptes. (IVA a part) es compromet a posar un amplificador de 240 W, 4 altaveus, connexionats i accessoris.

Quan es començaran les obres de reparació dels defectes estructurals de la Casa de Cultura? El batle va dir que la feina més urgent es faria tot d'una que els picapedrers poguessin.

Sobre les feines de manteniment de les faroles i de l'enllumenat públic, quins doblers hi ha gastats en aquests moments i què s'hi ha previst gastar? El batle va contestar que ho desconeixia i va emplaçar a Francesc Nicolau a passar per les oficines de l'ajuntament l'endemà de matí, que li aclariria la pregunta.

Pressupost 1997. S'està elaborant? El regidor d'Hisenda Joan Matas (PP) va contestar que han començat a mirar-s'ho.

Sobre una entrevista al batle, que va sortir al Balears el 21 d'octubre, va posar en dubte les paraules del batle a l'hora de dir que tracta molt bé

l'oposició, recordant-li les dificultats que ha tingut algunes vegades el PSM a l'hora de dur mocions als plens. El batle ho va negar tot.

També va demanar explicacions sobre les declaracions del batle a l'hora de referir-se al Pacte de Progrés del CIM, argumentant que al contrari del que el batle assegurava (segons el batle «feia 5 anys que no demanàvem res i ens han denegat un circuit pedestre») el CIM des de dos anys ençà ha aportat a Sant Joan més de 45.000.000 de ptes., corresponents a diverses peticions de subvencions cursades durant aquests 5 anys. El batle va qualificar el Pacte de Progrés com a «Pacte de Regrés» i va negar rotundament que ell digués el que deia el diari que havia dit. «Jo sé lo que vaig dir i ho mantenc, lo que varen escriure no ho sé», va assegurar el batle afirmant que ell es referia a que feia 5 anys que l'ajuntament de Sant Joan no havia demanat doblers al CIM pel Pla d'equipaments esportius.

Francesc Nicolau, tot i que tenia a la mà la pàgina del diari amb l'entrevista, va rebre una bona envestida per part del batle, que enfrontant-se amb ell, va donar a entendre que el diari havia falsejat les seves declaracions.

AMADOR BAUCÀ (UM)

Hi ha notícies de l'Institut de Sineu? Va respondre el delegat a la Mancomunitat, Joan Magro (PP), que la Mancomunitat va prendre un acord de Ple, i que li farà arribar.

El batle va aixecar la sessió un poc passades les nou i quart.

Joan Sastre i Francesc Nicolau.

RESTAURANT

SA TORRE DE S'AIGO

Carrer de l'Amistat
Tel.: 52 63 00
Sant Joan

Ressuscita els teus

*Dóna'ls vida

PRESENTACIÓ DE LA MONOGRAFIA SANTJOANERA *ELS MALNOMS DE SANT JOAN*

Aquest és el parlament que efectuà el filòleg, especialista en onomàstica, Cosme Aguiló, durant l'acte de presentació de la cinquena monografia santjoanera que edita el Col·lectiu Teranyines, que va tenir lloc a la sala de plens de l'Ajuntament de Sant Joan el passat dia 6 de novembre.

Cosme Aguiló realitzà un parlament que fou molt aplaudit per l'auditori. A més a més parlaren F. Canuto, D. Pons i M. Sastre.

El Gènesi atribueix a Déu la denominació dels espais de la llum i de les tenebres, així com també de la volta del firmament i de les aigües que envolten els continents. *Dia, nit, cel, mar* són, segons el llibre nominacions brollades dels llavis del Creador. L'home, per contra, acomplí la bella tasca de donar nom a tots els éssers vius, inclosa la seva companya, a qui batejà genèricament com a "dona" i particularment —diu el text, després de la narració del pecat— com a Eva, 'mare de tots els vivents'. És el primer antropònim que veig a la versió que tenc del llibre per excel·lència, la Bíblia, compareixença un xic posterior a la del primer nom de lloc, quan es descriu el paradís. Els antropònims són, doncs, obra humana, tant si feim cas del sagrat text, com si no en feim. L'extensió de la toponímia i l'antroponímia és universal. Cap poble de la terra en pot prescindir, perquè el món sense noms de lloc i de persona seria un desgavell sense precedents.

El llibre sagrat no diu quan fou que Déu donà a l'home les facultats d'entendre i parlar; en canvi explica els orígens de la diversificació lingüística. L'existència de l'home és

inconcebible sense la parla que li és inherent. Només en el món de la rondalla els animals i les pedres parlen. I si existeix la parla, és forçós que existesquin noms de lloc i de persona, només pel sol fet que les comunitats nasqueren i esdevingueren complexes i les llengües desenvoluparen sistemes per desfer l'ambigüitat.

En un poble d'accidents geogràfics únics, basta dir "el riu", "el puig" o "la bassa" per entendre's, tal com en el si d'una família reduïda és suficient dir "la nina", "l'avi", "la sogra" o "la germana" per defugir malentesos. Però si els grups humans són complexos, la imperiosa necessitat dels noms personals queda en evidència. Sense ells, ens veuríem abocats a l'ús continu de molestes perífrasis. Hauríem de parlar, per exemple, de l'home ros que fa de sabater al carrer de la part baixa del poble i veieu com d'això a dir "el Ros del carrer de Baix" només hi ha allò que en dic una cucavela de puça, tan minsa és la distància. Assistim, amb l'exemple, a un simulacre de part primigeni d'antroponímia i toponímia.

Avui som aquí per presentar un llibre d'antroponímia, de malnoms concretament. Els

noms de persona, tant els prenomes com els cognoms, procedeixen de malnoms oficialitzats. *Margalida* vol dir 'perla', *Bernat* significa 'ós fort', en llengües diferents de la nostra, evidentment.

A la baixa edat mitjana, quan els nuclis urbans eren molt petits, els prenomes, per si sols complien amb la funció identificadora, ja que a les viles medievals només hi solia haver una Blanca, posem per cas, una Sibília o un Berenguer, o un Jacme, tant se val. És quan les comunitats creixen i a un mateix indret hi ha dos Bernats, un dels quals fa de ferrer i l'altre procedeix del Vallespir, que és precis dotar-los d'alguna marca diferencial. La solució no pot ser més senzilla: Bernat Ferrer s'oposarà a Bernat Vallespir. El procés tornarà a ser de bell nou el mateix quan els duplicats generats per l'augment geogràfic ho exigisquin i davant dos Bernats Ferrer caldrà precisar si un és guerxo i l'altre gallard i Bernat Ferrer "Guerxo" mai no es confondrà amb Bernat Ferrer "Gallard".

Però aquest sistema, amb segles de vigència, avui es veu trontollar per un excés d'ordre i concert que destrueix la bellesa de l'espontaneïtat i la diversitat, d'allò que el meu amic Josep Font i Bonet batejava com "el bell desordre", sense el qual arribaríem a tenir els

boscs amb les alzines arrencades amb ordre militar d'ametlers, tal com passa sovint en boscatges d'alguns països nòrdics de tradició bèl·lica.

Francesc Canuto, Josep Estelrich, Joan Font, Joan Moratinos i Mateu Sastre han salvat per a les nostres mentalitats mediterrànies el bell

desordre dels malnoms de Sant Joan, que com a tals pul·lulen al marge de l'oficialització, bandejats de la legalitat juridicoadministrativa. L'immobilisme insular, la secular calma de l'illa, fins ara els havia preservat d'influxos i modes externes, emparats en la gràcil i sorrera lentitud dels costums i del parlar.

Quin interès tenen els malnoms?, es demanarà algú. O, quin profit donen?, dirà qui només pensa en guanys materials, tot oblidant que cada dia són més els homes que no només viuen de pa. Ah no, bon amic! Vas mal calçat si creus que això són dèries de

desenfeinat. Si no tens el cor de sauló i sents un mínim d'estimació per un país que vols digne, cal que regraciïs aquesta labor meritíssima, atascada amb ciència i amor. Protegir els malnoms és projectar cap al futur una part de la teva llengua, i per tant del tret més definitori de la teva identitat. Per a l'estudiós de l'idioma, els malnoms són matèria lingüística digna d'estudi,

Mateu Sastre: «La transmissió dels malnoms no fa distinció entre homes i dones».

 "la Caixa"

AGÈNCIA DE
SANT JOAN

Carrer Bellavista, 38

Tel.: 52 60 78

**PLANTERS i ORNAMENTALS
NICOLAU**

C/ de Ramon Llull, 52
07240 Sant Joan
Tel.: 56 03 46
52 61 87 (part.)

PLANTERS

NICOLAU

ORNAMENTALS

en la qual l'ofensa no hi té cabuda. El seu origen es perd en el fons dels segles, de vegades en el moment de gestació de la llengua mateixa i fins i tot d'abans. Sovint és només la tradició oral que els conserva i, sense la trava de l'escriptura, com els còdols rodoladissos d'un torrent afuat, resten a mercè de l'erosió de les centúries. Es transformen i es deformen de tal manera que perden les primitives fisonomies com si d'altres unitats es tractàs. Us en posaré un exemple extret del clos de les meves vivències.

Diverses famílies del meu poble porten *Notxe* com a malnom. La gent sent aquest apel·latiu com de procedència espanyola, de tal manera que a un jove d'aquesta nissaga, els companys, de tendències modernitzadores, li han "traduït" el mot a l'anglès i li diuen *Night*. Doncs no. No deu ser la foscor de la nit que s'apoderà d'aquestes famílies, sinó una bella paraula del català medieval que prové del grec *náucleros* i donà primer *nauxer* i després *notxer*, amb el significat de 'capità de nau', ja que, sense excepcions, totes les famílies que així s'anomenen tenen una gran tradició marinera.

Aquest llibre que avui tenc el goig de presentar, *Els malnoms de Sant Joan. Segles XIV-XX*, continuador del viarany transitat per l'enyorat mestre i amic Enric Moreu-Rey i per Joan Miralles i Miquel Florit aplega més d'un miler d'unitats. La seva lectura és colpidora, s'allunya de l'aridesa i l'anècdota bategant dona suport a la interpretació etimològica. Quan s'explica l'origen de *Cambuix*, per exemple, se'ns diu quin fet motivà l'aplicació. El nom d'un estri que es posava als infants, avui en desús, ha trobat refugi en l'antroponímia. Sense el fet que s'explica, difícilment podríem sospitar que rere el mot *Ditaler* hi ha una metàtesi que enfosqueix la transparència del primitiu *datiler*.

Quan no hi ha documentació o dades fiables, la prudència guia l'esperit de l'obra i els autors no s'aventuren amb hipòtesis arriscades. Tanmateix, no puc estar de demanar-me si el malnom *Fumet*, també present al meu poble, podria derivar d'un anterior *Mafumet*, de procedència aràbiga, més que del fum que és intuïble amb la primera impressió acústica. De vegades, més que el malnom mateix, ens sorprendrà la biografia del seu antic portador: Miquel Maiol "Socorrat" morí penjat a la forca de la plaça de Sant Joan a mitjan desembre de 1631, com a càstig

per la seva vida delictiva, que comptava en el seu haver un frustrat intent de parricidi amb arcabús.

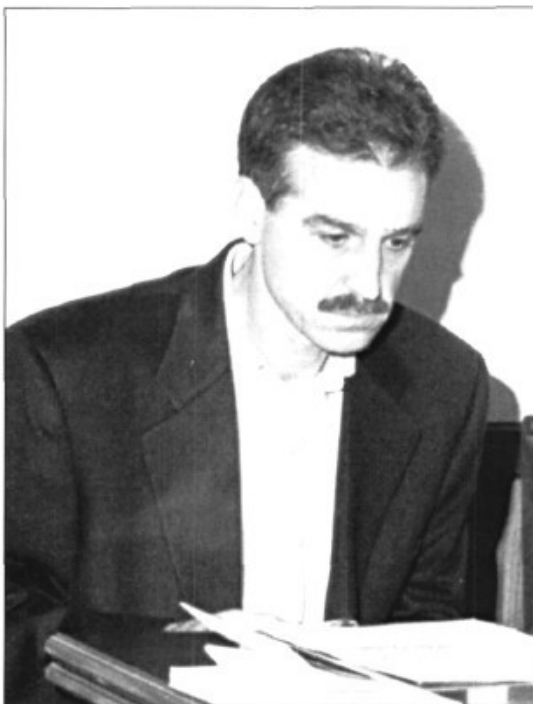
Els autors no deixen passar l'ocasió d'oferir-nos precioses dades lingüístiques. A propòsit de l'antroponím *Solixent*, documentat en el segle XVIII, es dona testimoni de les romanelles del verb *eixir*, avui quasi del tot arraconat a l'illa, amb la dèbil excepció d'unes poques frases fetes. Sota l'entrada del malnom *Resquill* ens assabentam d'una accepció verbal no documentada fins ara.

Hi trobarem explicacions sobre els usos antics i moderns, sobre els sis-

temes de transmissió, sobre la perdurabilitat, ja que un mateix individu pot veure'l canviar al llarg de la seva vida.

Els aspectes lingüístics són objecte d'atenció: els usos dels articles, la flexió de gènere i de nombre, la sufixació en la formació de gentilicis i les característiques de sincronia i diacronia.

La classificació s'ha fet en base als següents apartats: oficis, càrrecs i similars (malnoms com *Boter*, *Canonge*, *Cocover*, *Cossari*, *Maiol*, *Síndic*); geogràfics (*Biniali*, *Menorquí*, *Ruberter*, *Sineu*) que poden atènyer llocs menors del municipi o dels termes propers i dels més allunyats (*Carrutxer*, *Cucuí*, *Cugulutxera*, *de Gos-sauba*) i fins i tot llocs urbans (*de sa Cova*,

Francesc Canuto: «Els noms de llocs han donat un gran nombre de malnoms».

Dragoner, de ses Trinxes); de noms i cognoms (*Baldiri, Boi, Bonjesús, Fedelic*); d'animals o vegetals (*Beia, Cotó, Esquirol, Perdigot, Prunes, des Ullastres*); eines, menjues i coses diverses (*Bótes, Carabina, Garra, Picarol*); característiques físiques (*Bord, Cabell, Casat, Gegant*); i d'altres sense classificar, sovint opacs (*Cai, Coterno, Liro, Sinzang, Xerrago*).

Hom intueix al llarg de les pàgines que els santjoaners posseïu una capacitat innata per a batejar amb enginy i humor. N'és prova el malnom de *ses Teranyines* aplicat els anys quaranta al col·lectiu cultural que treballava entre la pols dels documents antics i que avui té continuïtat amb un esplet de gent de noves inquietuds. I no en parlem dels integrants de *sa Tribu*, amb sobrenoms d'ús intern basats en l'agudesia i la fina ironia.

Vull subratllar encara més valors complementaris: hi trobareu reflectits els tractaments practicats per la societat tradicional, les fórmules per al tracte vigents i en desús i un bon nombre de gloses al·lusives al tema que, contra el que fins fa poc ha estat costum, no s'han vist marginades per l'autocensura de signe religiós o civil.

Imatges retrospectives de la vila i la seva gent faran també —n'estic segur— que el llibre tenguin la bona acollida que es mereix. Que la lectura sigui profitosa i que ajudi a servir aquest corpus com a part integrant d'un patrimoni cultural valuós i digne del nostre respecte, protecció i estimació.

Moltes gràcies.

Cosme Aguiló

EL PLAER DE BEURE BRANDI SUAU Gran Reserva

El consum de licors a les Illes ha estat, i és, més popular que el de vins. És una imatge força habitual, en un bar, sentir demanar una copa d'herbes o un palo, un combinat de Xoriguer o bé una copa de Suau, que també pot acompanyar el cafè.

Els cellers del brandi Suau foren creats a Cuba, l'any 1845, per un mariner mallorquí que navegava a bord del vaixell de vapor «El Mallorquí». L'any 1851, el celler es traslladà a la plaça de Francesc Garcia i Orell (més coneguda popularment com la plaça de les Columnes) de Palma. Actualment, es troba situat en una antiga farinera del Pont d'Inca, de la qual se n'ha aprofitat el soterrani com a lloc d'envelliment, degut a les seves òptimes condicions d'humitat i de temperatura, essencials per a la cria del brandi.

A partir de les holandes, que són un destil·lat de vins sans que conserven els productes secundaris propis del vi (aromes, etc.), es farà el brandi. Aquest

destil·lat roman en bótes de roure americà o de Limousin, ja que el roure és capaç de convertir, en major o menor mesura, una matèria ardent i rude, com l'alcohol, en un producte avellutat com és el brandi.

Aquest brandi presenta un color ambre, net i brillant. En nas destaquen els aromes de cria en roure (vainilla), junt amb notes pròpies del destil·lat. En boca deixa una primera impressió dolça i melosa, amb un final que deixa sentir l'alcohol amb uns tocs de caramel.

Una copa de Suau és ideal per poder rematar un d'a-

quests menjars pantagruèlics que se'ns ofereixen durant aquestes festes de Nadal.

Molts d'anys i bones festes!

Suau. Bodegas y destilerías de Mallorca, S. A.
C/ Cabana, 12. Pont d'Inca
Tel.: 60 08 02

Francesc Grimalt

GARBES DEL P. GINARD (12)

Transcripció i notes de Josep Estelrich i Costa

En aquesta garba el P. Rafel Ginard presenta en llenguatge popular les informacions arreplegades de boca de santjoaners que li contaren com era a la nostra vila la festa de sant Antoni ara fa cent anys, la devoció que li tenia la gent i la bulla que feien per celebrar la seva diada. L'ofici que s'atribuïa a sant Antoni de protegir el bestiar, en feia d'ell el sant més estimat del poble pagès, perquè els animals eren una part notable del seu patrimoni. Eren rumbosos amb la seva obreria, i la seva festa era sonada, tant a l'església com en el carrer.

SANT ANTONI¹

L'obreria de Sant Antoni era l'obreria principal de la parròquia. Els obrers de Sant Antoni i de les Ànimes tots els diumenges feien volta per dins l'església, captant, a totes les misses. El bacinet de St. Antoni duia, de plata, un peu, una cama, un dit, un braç, un porc, un cavallet i una campaneta.² A la bacina donaven sovint un duro que no tengués full,³ perquè moltes vegades era per complir una promesa. La capella de Sant Antoni era l'única que tenia dues llànties. Els diumenges encenien totes les llànties de l'església fins en haver acabat l'ofici; els dies feners només encenien les llànties de les Ànimes i de Sant Antoni.

Els obrers captaven per la vila uns dies abans de la festa. Feien la Novena del sant amb predicador extern, i volien que només parlàs de Sant Antoni. En temps del rector Tomàs, mestre Esteve, l'obrer,⁴ increpà D. Joan Negre, perquè no havia parlat gens del sant. Havia fet un sermó moral. I costà Déu i ajuda calmar el predicador. Se'n volia anar a totes passades, perquè l'obrer havia dit:

— Que no sap per quin sant a vingut a predicar aquí? Si vostè ha de predicar així, pot tornar-se'n a ca seva. Vostè no ha dit res des meu sant.

Sant Antoni de Viana.

Després del sermó anava la comunitat parroquial (eren onze capellans) a la capella del sant a fer la novena. Agenollats al graó de la capella, responien als parenostres cantats. I després dels goigs cantaven: *Ora pro nobis beate Antoni*, i l'oració de Sant Antoni. Els obrers passejaven el bacinet i la gent donava molts de diners.

Durant la novena cantaven els goigs del sant, amb la melodia que llavors empraven per la seqüència de difunts, que no era la d'ara. Fou idea de D. Miquelet.⁵ Ningú hi tengué res en contra. Cantaven des de l'or-

gue, i tothom girat a l'orgue.

Sant Antoni gloriós,
anomenat de Viana,
a grans i xics feis favors
i vos serviran de gana.

Los robos feis descobrir
amb llames de foc ardent;
així feis restituir
diners, robes, or i argent.

Siau devots, bona gent,
d'esta Casa de Viana;
a Antoni, sant excel·lent,
servim-lo de bona gana.

Això era lo oficial i lo que cada vespre sortia,
amb la música de la seqüència dels morts, *Dies irae*.

El dia abans de la festa posaven murta a les
baules i a davant la carrera del rector, capellans,
batle i regidors, i pels carrers per on havia de
passar la processó.

El dissabte de Sant Antoni a vespre cantaven
Completes, i el dia del sant feien Ofici ben
solemne; a l'oferta els obrers donaven estampes
de Can Guasp, amb una xilografia.⁶ L'horabaixa
feien la processó amb tots els penons,⁷ i llavors
les beneïdes amb xeremies. De les possessions
duien el bestiar, bísties, guardes de porcs i de
mens. El sen Fuster feia fer proeses al ca,
després d'haver-lo beneït. La gent anava a
beneir-se: «Anem a beneir-nos, noltros ani-
mals». Els obrers paraven la bacina i donaven a
beure amb una botella de coll estret. Els qui
anaven a les beneïdes muntats a cavall feien
corregudes pel carrer d'enmig. En Pep de Sa
Bastida, fill de l'amo, amb un parell de muls que
no esqueixaven, bísties ben agermanades, que
sempre anaven plegades; amb un peu damunt
cada mul i aguantant les riendes, corria a tota,
des de Sa Mostra fins a ca Na Roveiada. I

tothom sortia a veure sa correguda d'En Pep de
Sa Bastida. A Sa Mostra hi havia unes barreres
i figueres de moro darrera una paret.⁸

Cantaven cançons com aquestes:

Sant Antoni de Viana
és a desset de gener;
qui beu primer i darrer
fa cançons de bona gana.

Sant Antoni, guardau-mos
a noltros i tots els arbres,
porcs, auveies, bocs i cabres,
i salut per menjar-los.

Sant Antoni va per mar
sonant una campaneta
i amb sa seva guitarreta
tots es peixos fa ballar;
i n'hi havia un de més petit
que ballava més polit
i el gafaren per sa coa
i el tiraren a Barcelona
i de Barcelona a Ciutat;
i hi havia un pobre gat,
i una truja molinera
que molia una quartera
de civada i de blat.

Per Sant Antoni sortien les primeres fresses.
Un carro triümfal, amb pins i verd, rodes
tapades amb mata-selva i mata. A vegades hi
duien Sant Antoni i Sant Pau. A vegades hi
penjaven una sobrassada per fer vera la cançó
que associava Sant Antoni a tota la bulla:

FERRERIA

Pedro Mestre

PORTES BASCULANTS -:- BARRERES
BALCONS -:- FERRO RUSTIC
FERRERIA AGRICOLA -:- AUTOMATISMES

C/. Jaume Mas Noguera, 23

Tels. 52 65 11 - 52 60 63

07240 SANT JOAN

Ferreteria de Sant Joan

C/. de Palma, 17 • 0724 - SANT JOAN
Tel.: 52 65 33

CÒPIES DE CLAUS AL MOMENT

VENDA D'EINES, DE PINTURES,
DE MAQUINÀRIA, BRICOLATGE

Sant Antoni repicava,
repicava a poc a poc;
com més s'encenia es foc
més sobressada torrava.

Sempre pensaven en menjar i beure, signe de la fam que hi havia. El dia de Sant Antoni s'engataven. Com a Sa Pobla, on les dones s'insultaven dient: «No has tingut dos cèntims per engatar s'home». Als casinos donaven suc gratis a tothom. S'aprofitaven i els gats eren freqüents:

Sant Antoni ses sabates (no en duien)
les mos poríeu deixar
perquè anit hem d'agafar
un gat que no agafa rates.

Per Sant Antoni Mallorca és una festa encesa.

NOTES

¹ GINARD BAUÇÀ, Rafel. Manuscrits inèdits. Arxiu parroquial de Sant Joan, 29.3.1, pàg. 4, 14, 65-68.

² Aquest bacinet es pot veure en el museu parroquial (Núm. 83). És un plat de Dinant, de llautó; la imatge du un bàcul d'abat amb una campaneta, de plata. Les figures de planxes d'argent que porta no coincideixen exactament amb les que indica el P. Ginard: ara du, penjant del braç dret, dues cames, un bou, un cavall, una ovella i un porc. Són exvots o presentalles de gent agraïda a la protecció de sant Antoni.

³ «Una moneda que té full», es deia d'una moneda falsa o defectuosa.

⁴ El Rnd. Miquel Tomàs i Contestí va ser rector de Sant Joan de 1887 a 1901. L'any 1901 eren obrers de sant Antoni, Esteve Ginard Barceló (1841c.-1920), marit d'Antonina-Aina Bauçà Antich i germà del Sr. Llorenç, pvre., i Mateu Ginard Barceló (1867-1944), espòs de Maria Bauçà Bauçà, pares de fra Rafel Ginard. Ambdós obrers eren oncle i nebot.

⁵ Rnd. Miquel Mates Pocoví, el senyor Miquelet (1864-1952), organista de la parròquia des de l'any 1900.

⁶ La Impremta Guasp, fundada a Ciutat per Gabriel Guasp l'any 1579, subsistí fins l'any 1958. És famosa per la producció de xilografies, estampes impreses amb planxes de fusta gravades; feien estampes de gairebé tots els sants coneguts a Mallorca.

⁷ El tabernacle amb la graciosa imatge policromada de sant Antoni que era portat a la processó, pagat per l'obreria, va ser estrenat l'any 1880. Ara es guarda en el museu parroquial (Núm. 23).

⁸ Sa Mostra era el camp on en temps passat s'exercitaven i passaven revista els homes armats que formaven la milícia local. Era situada a baix de la vila, a la part que avui és carrer de Consolació, entre el carrer Major i el camí de Vilafranca. Estava separada per unes barreres al capdavant del carrer Major; aquest punt l'anomenaven «Ses Barreres». Ca Na Roveïada era una de les cases que tancaven el carrer Major, al capdamunt. (Informació del bon expert en toponímia i bon amic Francesc Canuto).

Cooperativa Agrícola

SANT JOAN

**«Tota casta de
productes del camp a
bon preu»**

Carrer de Petra, s/n

Tel.: 52 63 24

Elèctrica

PEP DES SAIG

instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics

Consistori, 8 52 63 23
Sant Joan

LA PREMSA FORANA: DE PREMSA FOLCLÒRICA A PREMSA IGNORADA

EDITORIAL CONJUNTA DE L'ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA DE MALLORCA

Des dels anys 1978-80, en què es treballava molt per constituir i posar en marxa la nostra Associació, fins a l'actualitat han passat prop de vint anys. Els objectius aconseguits des de llavors són molts i, tal vegada, el més important ha estat la consolidació i la unió de l'APFM (Associació de Premsa Forana de Mallorca).

Aquests darrers anys, el sòtil de publicacions associades s'ha mantingut entorn de les cinquanta, amb els alts i baixos propis d'una entitat tan diversa com revistes hi ha associades. Amb els anys, s'ha aconseguit que les institucions hagin participat d'aquest creixement i consolidació, fins al punt que els ajuts econòmics han pogut satisfer més d'una revista en crisi. També és veritat que per als setmanaris aquests ajuts no han estat més que testimonials, i és en aquest aspecte on volem centrar aquesta queixa.

La premsa diària de Palma absorbeix la pràctica totalitat de la publicitat que les grans institucions públiques, Govern Balear i Consell Insular de Mallorca, destinen per promocionar-se i/o donar a conèixer els seus objectius. No debades, la premsa diària rep el que està en el seu dret a l'hora de demanar publicitat. La premsa forana rep, justament, les miques d'aquests ajuts institucionals.

Fins el moment, els polítics han firmat pocs concerts econòmics amb l'APFM, la majoria per la seva contribució a la normalització lingüística, tot i que la premsa forana havia estat peonera en aquesta tasca; la seva difusió actual en català és

possible gràcies a l'esforç comú de moltes de les publicacions associades. Cinquanta revistes que, per mitjana mensual, sumen un total de 98.000 exemplars de tiratge, i molt més de difusió i lectura. I, encara, pareix que demanam diners en un cap de cantó amb un capellet de palmes. També som conscients que la nostra premsa no pot viure determinada pels ajuts institucionals i que ens hem d'espavilar: no dormir a la serena, com diuen pel poble.

Hem mantingut una fidelitat constant a les institucions, que, molt sovint, no ens han valorat suficientment. A l'hora de respectar els concerts, hem complert i hem procurat ser equànimes amb tothom, i aquesta equanimitat ha permès la unió dins l'Associació. Però, davant el futur imminent que ens espera, en què la professionalització i la competència faran trontollar les petites revistes associades i les que puguin néixer, cal pegar un crit ben fort perquè les institucions ens tinguin en compte a l'hora de distribuir els barems publicitaris que marquen. Ho repetim: la premsa forana no pot ser ignorada per les retallades pressupostàries. El nostre compromís va molt més enfora, i hem mostrat proves evidents de complir els nostres convenis. Als pobles, on la premsa diària no tracta directament la informació i no té la fidelitat que ofereix la premsa forana, aquesta sempre serà una garantia per a les persones que hi viuen.

Esperem, aleshores, que amb vista a l'any que ve, les autoritats polítiques ho tinguin més clar.

NADALENCA 96

De mel i sucre dolcet
de cultura i notícies
de dolçura i torradet
de coca de torró delícies
de cava tot geladet
de festes i primícies.

De Nadal el dolç minyó
d'amor amb pau i justícia
de neu, pluja i fredor

de Betlem neix la primícia
de presents mel i mató
dels pastors fou la delícia.

D'encant i regalims de mel
de flors vermelles d'amor
de cantúries amb anhel
d'alegria i comprensió
de blancor verdor i de cel
de tendresa amb dolçor.

La revista *Mel i Sucre*
vos desitja cordialment
Bones Festes i un
venturosíssim
Any Nou 1977.

Molts d'anys.

Bàrbara Mates Sastre

mel i sucre, dolcet, dolcet

La tàctica del calamar és escampar tinta en veure's estret, i així despistar el contrari i poder salvar la pell. Aquesta mateixa tàctica adopta el nostre batle a l'hora d'afrontar les petites i grans errades que, com tot governant, comet. Tothom en comet d'errades; això és inevitable, és condició humana estar-hi exposats. El secret és saber-ne sortir o rectificar-les d'una manera digna i elegant. A dos plens consecutius, el nostre batle ha escampat tinta damunt petites errades seves, i en comptes de rectificar elegantment, ha optat per intentar defugir la seva responsabilitat. Recordau-vos que en el cas dels

problemes inesperats que sorgiren a la Festa del Botifarró entre l'organització i l'Ajuntament, va arribar a dir que «el poble diu moltes mentides». Idò ara, interrogat per l'oposició sobre unes declaracions errònies al *Diari de Balears*, va tornar posar en marxa la mateixa tàctica, dient que el periodista no havia escrit el que ell havia dit, o sia que el periodista escrivia mentides. De vegades li seria molt més fàcil acceptar la responsabilitat i demanar disculpes que ficar-se dins segons quins fregats, i hauria de veure que si no va una mica alerta, aviat la tinta de les mentides l'arribarà a embetumar tot ell.

Una felicitació a PIMEM-Sant Joan per la idea d'adornar els comerços locals amb un arbre de nadal. Dins un poble tan petit i tan faltat de moviment com Sant Joan, és d'aplaudir qualsevol iniciativa que rompi la monotonia i deixi entendre que a pesar de tot qualcú pensa per ell mateix i posa en pràctica idees que, tot i ser senzilles, econòmiques i fàcils d'aplicar, donen una nova imatge als comerços locals i, sobretot, donen la impressió d'unitat entre ells, fugint de la imatge individualista característica del petit comerciant santjoaner. Una iniciativa, repetesc,

digna de ser elogiada, sobretot a un poble tan de ronyó clos i tan immobiliista com és el nostre.

He llegit a diversos diaris illencs una carta al director firmada per un santjoaner de nom Jeroni Mas Pou. D'aquesta carta m'han cridat l'atenció uns quants fets. El més significatiu, que aquest nom és totalment desconegut al poble, cosa que em fa pensar que l'autor posa mà al recurs d'utilitzar un pseudònim per poder expressar lliurement els seus pensaments. Tot i que consider que els noms cercats a les sigles són bastant escaients (sobretot el del batle, Biel

Mora = B.M. = Benito Mussolini), he de dir també que trob que la filosofia d'aquesta carta guarda una gran similitud amb la d'un grup pseudopolític ja desaparegut, el qual és el màxim responsable que en B.M. sigui en aquests moments el batle de Sant Joan. Hem de tenir en compte que si no hi hagués hagut aquella moció de

censura, que va comptar amb el vot importantíssim d'Arrel, molt possiblement el batle que tendríem no seria l'actual. Evidentment, em puc equivocar, i en aquest cas esper ser perdonat, però si la meva conclusió va per bon camí m'agradaria que, tot i la bona anàlisi que fa Jeroni Mas de la política municipal, l'autor faci un acte de contrició i accepti la part de responsabilitat que li toca de la situació actual, i també la part proporcional de passivitat, ja que si bé és ver que els partits polítics de l'oposició fan poca cosa, ben igual que els del govern, també és ver que Jeroni Mas s'ha limitat a escriure una carta, sense posar les mans enlloc ni donar cap solució.

La PIMEM ha tengut la bona pensada d'adornar els locals dels seus associats amb un arbre de nadal.

Joan Bauçà

METEOROLOGIA

Dia	Temperatura		Precipitació	Cel	Vent dominant	Fenòmens observats
	Max	Min				
1	19	6		clar	gregal	
2	20	7	6,6	clar	gregal	
3	20	8		clar	gregal	
4	21	8		clar	variable	
5	19	11		3/4 tapat	gregal	
6	20	7		1/4 tapat	mestral	
7	19	6		clar	mestral	
8	20	7		3/4 tapat	ponent	
9	20	9		3/4 tapat	migjorn	
10	20	8		clar	llebeig	
11	20	11	3,6	tapat	llebeig	vent fluix
12	23	14		1/4 tapat	migjorn	vent fluix
13	22	13	0,9	2/4 tapat	migjorn	
14	18	13	32,2	tapat	llevant	tormenta
15	16	10	15,7	1/4 tapat	tramuntana	tormenta
16	15	9	5,6	tapat	gregal	
17	14	6	8,6	tapat	llebeig	vent fluix
18	14	5	0,6	2/4 tapat	mestral	vent moderat
19	13	5		clar	mestral	
20	18	10	2,6	3/4 tapat	ponent	
21	18	8		clar	ponent	
22	19	11		clar	ponent	
23	18	10		1/4 tapat	ponent	
24	14	8		tapat	mestral	
25	16	7		3/4 tapat	ponent	
26	17	13		clar	mestral	vent moderat
27	18	7		clar	ponent	
28	15	8	1,5	2/4 tapat	gregal	vent moderat
29	13	3		clar	gregal	
30	17	6		clar	mestral	
31						
	17,8	8,4	71,3			

NOVEMBRE 1996. Meli Sucre de Sant Joan. Miquel Alzamora, Guillem Company, Miquel Company

Quan escrivim aquestes ratlles, hem pogut comprovar un poc el desenvolupament normal del mes de desembre, el qual també és passat per aigua. Si Déu vol, el pròxim número farem el resum anual que supera de bon tros la mitjana anual, quant a precipitació, sumant-se als darrers anys de mitjana normal.

La primera desena del mes va ser seca, a pesar que també va ser la més fresca. En general, la temperatura ha estat moderada sense registrar-se alts i baixos. La pluja féu acte de presència en els temporals de llevant, sobretot dels dies 14 i 15.

Durant el mes d'octubre s'han recollit 71,3 litres/m² que es recolliren gairebé durant la setmana de l'11 al 20, que han ajudat a mantenir una mica d'humitat a la terra. D'aquesta manera el torrent d'Horta envestí el mes d'octubre i el cabdal ja no s'aturat amb les pluges de novembre i desembre.

La pluja corresponent a l'any ha estat la següent:

gener	100,8
febrer	50,3
març	36,0
abril	71,6
maig	67,9
juny	49,6
juliol	0,0
agost	49,4
setembre	52,7
octubre	127,7
novembre	71,3

que suma un total de 677,3 litres/m².

En definitiva, el mes de novembre ha estat més poc plujós del que estadísticament sol donar aquest mes, però ha mantingut la humitat del sòl, ja que les pluges d'octubre i desembre han deixat grans basses en els terrenys de cultiu.

Finalment, que l'any que ve sigui tant bo com el que acabam, des del punt de vista meteorològic. Molts anys.

Miquel Company i Miquel Alzamora

Associació de la Premsa Forana de Mallorca

EDICIONS
DOCUMENTA BALEAR

Universitat de les
Illes Balears

presenten

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ A LA COL·LECCIÓ LA GUERRA CIVIL A MALLORCA POBLE A POBLE

Cognoms Nom
Adreça CP Població
Província Telèfon

Desitj subscriure'm a la col·lecció LA GUERRA CIVIL A MALLORCA POBLE A POBLE,
per la qual cosa faré efectiu l'import de 1.275 ptes/exemplar (PVP 1.500 ptes) mitjançant:

- ☐ Gir postal
- ☐ Oficina Documenta Balear Pas d'en Quint, 5 ent. 3 07001 Palma Tel. 71 81 23
- ☐ Associació de la Premsa Forana de Mallorca
- ☐ Domiciliació bancària (ompliu les dades del compte bancari)

Els agrairé que paguin amb càrrec al meu c/c o llibreta

Núm.

Banc o Caixa

Adreça entitat

els rebuts que, en concepte de subscripció, els presenti DOCUMENTA BALEAR,

Signatura Data

Agenda-Desembre

Natalicis

-

Defuncions

Tomàs Gabriel Font (1-XII-1910/5-XII-1996)

Antoni Barceló Antich (14-I-1918/9-XII-96)

Noces

-

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 15:	Ariany
Dia 22:	Montuïri
Dia 29:	Petra
Dia 5 gen.:	Porreres
Dia 12:	Sant Joan
Dia 19:	Vilafranca

Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7.50 h; 13.00 h; 15.20 h; 16.20 h; 18.20 h; 19.30 (dies feiners).

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8.25 h; 10.00 h; 18.25 h; 19.30 h (dies festius).

Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 8 h - 13.00 h (de dilluns a divendres).

PAC de Vilafranca: resta d'hores.

Horari de farmàcia

Hivern: de 10 h a 13.30 h / de 17 h a 20 h

Estiu: de 10 h a 13.30 h / de 17.30 h a 20.30 h

Horari de misses

19 h (dies feiners) / 10.30 h i 19 h (dies festius)

Consolació: 14.30 h

Telèfons d'interès

Bombers: 085 / 55 00 80

Centre Sanitari: 52 63 11

GESA: 55 41 11

Ajuntament: 52 60 03

Apotecaria: 52 62 52

Centre meteorològic: 26 46 10

Guàrdia Civil: 56 00 27

OCB: 72 32 99

PAC (Vilafranca): 56 05 50

Ambulàncies Balears 55 40 75

Urgències UVI 061

Telèfon d'emergència 112

Polícia Nacional 091

El temps

Pluviometria G. Company

Novembre

Dia 11	3,6	Dia 17	8,6
Dia 13	0,9	Dia 18	0,6
Dia 14	32,2	Dia 20	2,6
Dia 15	15,7	Dia 28	1,5
Dia 16	5,6		

Total mes 71,3

Total acumulat: 715,6 l/m²

La lluna

Plena de dia 1 a dia 4

Minvant de dia 5 a dia 12.

Nova de dia 13 a dia 19

Creixent de dia 20 a dia 26

Plena de dia 27 a dia 31

Efemèrides

DESEMBRE DEL 76 A SANT JOAN

• El grup Madrigal de la coral de Sant Joan participà al Concurs de Villancets de Porto Cristo.

• El Teleclub organitzà un concurs i exposició de postals nadalenques.

DESEMBRE DEL 86 A SANT JOAN

• Batomeu Mora Estelrich entrà a l'Ajuntament com a nou saig municipal.

• La revista *Mel i Sucre* tragué un nombre el dia dels innocents tot ple d'animaladotes.

Gracià Sánchez

TERANYINES

Si vols fer poble
i conèixer la teva història
subscriu-te a les

MONOGRAFIES SANTJOANERES

